

19 Nisan 2009 Pazar

EKONOMİ

Küresel kriz Türk bankalarını değil, aracı kurumları vurdu

Global kriz aracı kuruluşları derinden sarstı. Bugüne kadar gelirleri azaldığı için zaten zor ayakta duran aracı kurumlardan 16 tanesi SPK'ya başvurarak faaliyetlerini geçici olarak durdurdu

ESİN ÇETİNEL

İSTANBUL - Dünyada yaşanan ağır finansal kriz nedeniyle dünyanın özellikle dev yatırım bankaları zor günler geçirirken, Türkiye'de ise mali yapısı güçlü Türk bankalarının dimdik ayakta durması ülke olarak medarı iftiharımız oldu. Buna karşın kriz öncesi azalan yatırımcı sayısı yüzünden aracı kuruluşlarda ciddi oranda yaprak dökümleri yaşandı.

Çok sayıda aracı kurum kendi isteği ile geçici süreyle aracılık faaliyetini durdururken, örneğin K Yatırım gibi birkaç aracı kurumun faaliyetleri ise Sermaye Piyasası Kurulu'nca (SPK) geçici olarak donduruldu. Halen geçici faaliyeti durdurulan kurum sayısı 16'ya çıktı. Bu arada borsa kulislerinde yaklaşık 20 aracı kurumun daha daralan işlem hacmine bağlı olarak yeterli geliri elde edememesi yüzünden SPK'ya 'geçici faaliyet durdurma istemi' başvurusunda bulunduğu öğrenildi. Ancak bu resmi makamlara doğrulanmadı.

Kimlerin faaliyeti durdu

Türkiye Sermaye Piyasaları Aracı Kuruluşlar Birliği'nin (TSPAKB) resmi internet sitesine göre halen geçici süre için SPK tarafından faaliyetleri durdurulan aracı kuruluşlar şöyle sıralandı:

"Ada Menkul Değerler, Akdeniz Menkul Değerler, Alfa Menkul Değerler, Altay Yatırım Menkul Değerler, Artı Menkul Kıymetler, B.A.B. Menkul Değerler, Daruma Menkul Değerler, Değer Menkul Değerler, Hedef Menkul Değerler, K Menkul Kıymetler, Lehman Brothers Menkul Değerler, Med Menkul Değerler, Morgan Stanley Menkul Değerler, Nurol Menkul Kıymetler, Raymond James Yatırım Menkul Kıymetler, TAİB Yatırım Menkul Değerler."

Maaşlar düşürülüyor

İşletme maliyetlerini aşağı çekmeye çalışan aracı kuruluşlardan bazıları personellerinin maaşlarında azaltıma giderken maliyet düşürme operasyonu kapsamında şu-

be ve irtibat büroları bulunanlar ise düşük hacimli bölgeleri kapatmaya başladı. Yine SPK'dan alınan resmi verilere göre 2008 başında 231 olan aracı kuruluşların şube sayısı son veri olan 2008 sonunda 185'e, 2008 başında 52 olan irtibat bürolarının sayısı ise 44'e geriledi.

Çalışan sayısı da azaldı

Aracı kuruluşlarda çalışan sayısı da yine sözkonusu dönemde hızla eridi. TSPAKB verilerine göre 1999 yılında aracı kuruluşlarda çalışan bordrolu eleman sayısı 6650 iken, bu sayı 2000 yılında 8336 ile zirve seviyesine ulaştı. 2001 krizinde ise 2001 6'ncı ayında 7679 olan çalışan sayısı 2001 sonunda 7156'ya kadar geriledi. Bu tarihten sonra sürekli bir iniş trendi yaşanırken, 2008 başında aracı kuruluşlardaki toplam çalışan sayısı 5860'a kadar geriledi. Krizin yaşandığı 2008 dokuzuncu ayında 5523'e inen çalışan sayısı Lehman Brothers'ın batışı ile yeni bir ivme kazanması üzerine 2008 sonunda 5101 kişiye geriledi.

Borsa çevreleri yılbaşından bu yana aracı kurumların personel azal-

Aracı kurumlar düşen komisyon gelirleri yüzünden küçülmeye başlayınca çalışanlara da fatura çıktı. 2008 başında aracı kurumlardaki çalışan sayısı 5 bin 860 iken 2008 sonunda 5 bin 101'e indi.

tımını hızlandırdığını ve bu sayının 4500'lere yaklaşmış olabileceğini öne sürdü. Bir aracı kurum yöneticisi son yıllarda aracı kurumların can damarı olan ancak yatırımcıların ilgi göstermediği özellikle araştırma gibi birimlerden çok sayıda çalışanın işten çıkartıldığını bazı aracı ku-

rumlarda bu bölümdeki personelin çok sayıda işi de aynı zamanda yürütmek zorunda kaldığını söyledi.

Lehman Ernste oluyor

Bu arada sermaye piyasası faaliyetine kendi isteğiyle geçici süre ara veren ve halen tasfiye aşamasında

bulunan batık ABD yatırım bankası Lehman Brothers'ın aracı kurumunun da (eski MNG Yatırım) Avusturya'nın önde gelen bankalarından Ernste Bank'a satışına ilişkin çalışmalar da sürüyor. Kayyumlarca yürütülen çalışmaların kısa sürede tamamlanması bekleniyor.

'Global kriz sektörlerdeki krizi sadece hızlandırdı'

Öztangut: Aracı kurumlar zaten zorluk çekiyordu.

Türkiye Sermaye Piyasaları Aracı Kuruluşlar Birliği (TSPAKB) Başkanı Nevzat Öztangut, aracı kuruluşların zaten son yıllarda daralan piyasa ve buna bağlı olarak azalan komisyon gelirleri yüzünden zorlandıklarına dikkat çekerek, global krizin ise bu zorluğu artırdığını ve hızlandırdığını söyledi.

Tek gelir komisyon

Aracı kuruluşların tek gelirinin komisyonlar olduğunu ancak piyasanın yeterince derin olmaması, ürün çeşitliliği yaratılamaması ve yatırımcı tabanının bir türlü istenen büyüklüğe getirilememesi yüzünden son yıllarda çok ciddi sorun yaşandığını belirten

Nevzat Öztangut, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Aracı kurumlar son yıllarda daralan piyasa yüzünden tek gelir kalemleri olan işlem komisyonlarını aşağı çekerek hızlı bir rekabete girdiler. Ayakta kalabilecekleri kadar gelir elde edemeyen birçok kuruluş hem çalışan sayısını azalttı, hem de şube ve irtibat bürolarını kapatarak maliyetlerini aşağıya çekmeye çalıştı. Bazı aracı kuruluşlar ise - burada dikkatinizi çekmek istiyorum bu kuruluşlar iflas etmemişlerdir- SPK'ya başvurup yetki belgelerini askıya alıp faaliyetlerini geçici olarak durdurma kararı verdiler. Ancak şunu belirtmekte fayda var; global kriz yaşanmasaydı

da aracı kuruluşlar benzer sorunları zaman içinde yaşayacaktı. Global finansal kriz sadece bu sorunları daha hızlandırmış oldu."

Yeni ürünler şart

TSPAKB Başkanı Nevzat Öztangut'a göre, sermaye piyasalarının toparlanabilmesi için yeni ürünler geliştirilmeli ve sermaye piyasalarının tanıtılıp yeni yatırımcı tabanının geliştirilmesi gerekiyor. Bu konuda Londra ve New York gibi gelişmiş piyasaları gösteren Öztangut, bu finans merkezlerinde faaliyet gösteren aracı kurumların sadece komisyon geliri ile ayakta kalmaya çalışmadığını da sözlerine ekledi.